

סימן סג

0234567 תורה

אוצר החכמה

הרב יעקב יצחק כהן / בני ברק

בדין כיסוי התבשיל שלא נתבשל כל צורכו בשבת
האם איסורו מדאורייתא או מדרבנן

א] **במנוחת אהבה** חלק ב' עמוד נ"ג כתב וז"ל נאמר בתורה לא תעשה כל מלאכה וגו', ודרשו חכמים שעשיית מלאכה בשבת בידי אדם ממש אסורה מן התורה אבל מלאכה שנעשית מאליה בשבת והאדם גרם שתיעשה המלאכה הרי זה מותר מן התורה. וכל שכן אם האדם רק גרם להוצרות תוצאת מלאכה בשבת בלא שגרם לעשיית מלאכה כגון שגרם כיבוי אש דלוקה ע"י שהוציא חומרים דליקים מסביבתה באופן שכשלא יהיה לאש במה להאחז היא תכבה מאליה שאין זה גורם כיבוי האש בדרך מעשה כיבוי ממש רק מונע התפשטות האש ואין כאן מעשה כיבוי כלל. וכגון שגרם למהר בישול בשבת ע"י נתינת או הוספת כיסוי ע"ג הקדירה שבתוכה התבשיל, שאין זה גורם למהר בישול התבשיל בדרך מעשה בישול ממש (ע"י הוספת אש) רק מונע חדירת אויר צונן לתוך התבשיל וממילא ממהר בישולו, כל אלו הדברים מותרים מן התורה אבל אסורים מדברי סופרים. (וכלל זה נקרא בלשון הפוסקים "גרמא"). עכ"ל. ובהערה כתב וז"ל: הרא"ש פרק במה טומנין סוף סימן ב' כתב וז"ל וכשנותן פירות סביב הקדירה בע"ש יזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נוטלו משחשיכה ולא יוסיף עליו עוד עד שיצולו משום דממהר לגרום בשולן בשבת. עכ"ל. וכ"כ הטור סימן רנ"ז. ומדיוק לשונם שכתבו דממהר לגרום בשולן מוכח דלא הוי אלא גרמא. אולם בש"ע סימן רנ"ד סעיף ד' כתב פירות שנאכלים חיים מותר ליתנם בע"ש סביב הקדירה וכו' ומיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי בשבת ושלא להוסיף עליו עד שיצולו מפני שממהר "לגמור" בישולן בשבת. עכ"ל. ונראה שכן צריך להגיה בלשון הרא"ש והטור הנ"ל דלשון ממהר "לגרום" בישולן הוא מגומגם והול"ל גורם למהר בשולן, וכן כתב לי מו"ר הגאון הנאמ"ן שליט"א. ומ"מ נראה דאינו מבשל ממש כיון שאינו מוסיף אש רק מונע חדירת אויר צונן לקדירה וממילא מתבשלים. וכן מפורש בלשון מרן הש"ע סימן רנ"ז סעיף ד' (כצ"ל) גבי הוספת כיסוי ע"ג קדירה בשבת שכ' וז"ל אבל אם אינה מבושלת כ"צ

תקנה

אור

אדר א' תשע"ו

תורה

אפי' להוסיף על הכיסוי אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל. עכ"ל. והוא מלשון הטור שם ומשמע שאין בזה בישול גמור רק גרם בישול. מיהו ראיתי במאירי (שבת ע"ג) שכ' וכל שממהר לאפות או לבשל כגון בולל ומגיס בקדרה או משים כיסוי של קדרה על הקדרה חייב משום מבשל. עכ"ל. וכ"כ הרע"ב פרק כלל גדול משנה ב' ומבואר ההיפך ממה שכתבנו. אולם לפע"ד צ"ע דבשלמא מגיס קעביד מעשה בידיו, אבל משים כיסוי ע"ג הקדרה אינו עושה מעשה בישול כלל רק מונע חדירת אויר צונן לקדרה וממילא מתבשל מה שבתוכה ועדיף מגרמא וכנ"ל, וכן מוכח ממ"ש בסנהדרין דף ע"ו שהכובש על חברו בתוך המים או בתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב, ופריך בגמ' מנלן דכובש חייב ואמר שמואל דאמר קרא או באיבה לרבות את המצמצם. ופרש"י לרבות את המצמצם היינו כובש שצמצמו שם שלא יקום. ע"ש. וממה שצריך פסוק לרבות מצמצם ברציחה מוכח שבעלמא מצמצם אינו נחשב כעושה מעשה בידים ממש, וה"נ הנותן כיסוי ע"ג קדרת תבשיל שלא נתבשל כ"צ אינו אלא מצמצם שמצמצם את החום שבקדרה שלא יצא לחוץ וממילא מתבשל התבשיל. ועכ"פ להלכה אין לנו אלא דעת מרן שמוכח מדיוק לשונו בסימן רנ"ז סעיף ד' דלא הוי מבשל ממש רק גורם לבישול וכמש"ל, ולפמ"ש בהערה הקודמת א"כ נ"ד קיל טפי משאר גרמא כיון שאין כאן שום מעשה בישול בפועל רק תוצאת בישול. עכ"ל.

ב] במשי'ם חפשי' בראשונים מצאתי להקת ראשונים דמשמע דס"ל הכי. וזה יצא ראשונה, רבנו ירוחם בתולדות אדם וחוה (נתיב י"ב חלק ג') וז"ל וכשנותן פירות סביב הקדרה יזכור שלא יחזיר הכסוי אם נטלו משחשכה או לא יוסיף עליו עד שיצולו דממהר לגרום בישולן בשבת. עכ"ל. ואין לומר שכוונתו שחייב מדאורייתא, כיון שבשאר דינים דס"ל שחייב מדאורייתא כתב חייב משום מבשל או הוי כמבשל, כמ"ש לגבי מגיס, דבחדא כתב שחייב משום מבשל, ובחדא הרי הוא כמבשל, ואילו לגבי כיסוי קדרה כתב ממהר לגרום בישולן, ומאי פסקא, אלא ע"כ כמ"ש. וכן כתבו לשון זאת הרא"ש והטור כמ"ש במנוח"א. וכן כתב באור זרוע (חלק ב' סימן ח') וז"ל יש רגילים ליתן תפוחים בין קדרות חמות מבעוד יום ואינם מתבשלים עד ששימו הכרים והכסתות עליהם משחשיכה זה נראה לרבינו יצחק בר שמואל שאסור וחשיב כמבשל בשבת מאחר דבלא הכרים לא היו מתבשלים ע"י שחום יש לו אויר ויוצא ומתקרר וכשנותן עליהן מחזיק חומן בתוכן ומתבשלין. עכ"ל. וממה שכתב

[אורח חיים 1234567]

וחשיב כמבשל משמע בהדיא דהוי כמו מבשל ואינו חייב מדאורייתא, ומה גם שבמקום אחר (סימן סב) כתב המתוך אבר חייב משום [מבשל]. וי"ל. וכן בסמ"ק (מצוה רפ"ב) כתב הרי הוא כמבשל והוא כמו שכתבנו. וכ"כ בהגהות מימוניות פ"ג אות ח' כלשון הסמ"ג, ושור"ר שכתב במנוחת אהבה בחלק המילואים שכ"כ בצדה לדרך תלמיד הרא"ש (מאמר ד' כלל א' פרק י"ג) וגורם למהר הבישול, וזו לשון שלא כתבה בשום דין בהלכות מבשל. עכ"ל. והוא ע"ד מ"ש בס"ד וב"ה שזכיתי לכוון לדעת גדולים.

[אורח חיים 1234567]

והן אמת שבספר התרומה (סימן רל"א) כתב דבתוספת כיסוי הוה ליה מבשל. וכן כתב בכלבו (סימן ל"א ד"ה וכתב ה"ר יצחק) וז"ל וכן על קדירה שאינה מבושלת ואפילו היא כמאכל בן דרוסאי דבתוספת כסוי הוה ליה מבשל. עכ"ל. וכן הוא בארחות חיים (הלכות שבת סימן ע"ד). ולפי"ז משמע דס"ל דהוי מדאורייתא. אולם אחר העיון נראה לדחות דהא התרומה רוב ככל לשונותיו כותב בהם לשון "חייב" (כמ"ש בכמה דוכתי. א. אסור להטמין התפוחים ולא לתת סמוך לאש לפי שמבשל בשבת וחייב חטאת. ב. שמע מינה המבשל בחמי טבריא חייב). וכן בכלבו רוב ככל לשונותיו וחייב משום מבשל, ומתחייב משום מבשל (כמ"ש, בכמה דוכתי, א. הנותן ביצה בצד המיחם להתגלגל ונתגלגלה חייב כמבשל באש. ב. שורין אותו בחמין בשבת, ואפילו בכלי ראשון, ובלבד שלא יהיה על האש, גזירה שמא יגיס בה ויתחייב משום מבשל. ג. המתוך אחד ממיני המתכות או המחמם המתכות עד שיעשה גחלת או הממסס הדונג או החלב וכיוצא בהן חייב משום מבשל). וכן הוא בארחות חיים כמו מ"ש הכלבו. ולפי"ז קשה אמאי שינו בלשונם וכתבו הוה ליה מבשל ולא כתבו וחייב משום מבשל לכך נראה לענ"ד דאין להוכיח מלשון הוה ליה מבשל מידי. שהרי פשט לשון הוה ליה מבשל פירושו היה לו מבשל, כלומר דבתוספת כיסוי עושה מעשה בישול, וא"כ אפשר לומר שהראשונים הללו לא נחתו לפרש אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן, אלא באו לומר שזה אסור, כיון שהיה לו בישול בגלל התוספת כיסוי הזאת, וא"כ אין מהראשונים הנ"ל ראייה אם כיסוי קדרה דאורייתא או מדרבנן. אולם אכתי אפשר לומר דמאי דנקטו בהא לשון הוה ליה מבשל, הוא משום שכיסוי קדירה אינו מדרכי הבישול ולכך כתבו והו"ל מבשל. ומ"מ דבר זה אינו יוצא מכלל ספק שאפשר לומר לכאן ואפשר לומר לכאן. אולם הראשונים שכתבו וגורם למהר הבישול, משמעות לשונם מורה לנו שכוונתם שתוספת הכיסוי אינו נקרא מבשל ממש אלא רק גורם

להתבשל, והם נחתו לאשמועינן דהאיסור מדרבנן, כיון שכתבו בלשון שמשמעותה היא, שכל דין כיסוי קדרה אינו בישול רגיל אלא רק גרם בישול בלבד. והראשונים שכתבו והוי כמבשל, משמעות לשונם מורה לנו שכוונתם דהוי כמו מבשל ולא מבשל ממש וא"כ איסורו הוי רק מדרבנן וכמ"ש לעיל.

אמנם לא אכחד שראיתי לרבנו יהונתן מלוניל ריש פרק ז' דשבת וז"ל וכן המשים כיסוי של קדירה על הקדירה מיחייב משום מבשל. עכ"ל. וכ"כ במאירי (שבת דף עג ע"א) וז"ל או משים כסוי של קדרה על הקדירה חייב משום מבשל. עכ"ל. וכן הוא ברע"ב (פרק ז' דשבת משנה ב'). ומדבריהם משמע בהדיא שהאיסור של מכסה קדירה בשבת הוא מדאורייתא.

אולם לפי מ"ש לעיל מבואר להדיא שמרן הש"ע דעתו שהאיסור הוא רק מדרבנן וכמו הראשונים שהבאנו לעיל, דהא נקט לשונם של הראשונים הנ"ל, וא"כ שורת הדין נותנת שכל האיסור הוא מדרבנן ותו לא.

ג) והוצרכתי להאריך בזה משום שראיתי בס' עין יצחק (מהדורה בתרא עמ' תקי"ג וכן בילקוט יוסף שבת ח"א מהדורת תשע"א עמ' תרכ"ז) לראש"ל הרה"ג רבי יצחק יוסף שליט"א שהביא דברי המנוחת אהבה (ומ"ש עמ' ע"ז ט"ס, וצ"ל עמ' נ"ד) ואח"כ הביא דברי הראשונים הנ"ל וכתב דס"ל דהוי מדאורייתא. ותמה על המנוחת אהבה היאך נעשה תנא ופליג על ראשונים כמלאכים מכח גמרא "מפורשת" הא כולו לא ידעי מדברי הגמ' בסנהדרין? וכו' עי"ש עכ"ל. וקצרה דעתי מלהבין, היאך כתב דבר זה, דמה יענה על מ"ש לעיל שבכל המקומות כתבו הראשונים שבעה קני מנורה (רבינו ירוחם, אור זרוע, צדה לדרך, סמ"ק, הגהות מימוניות, הרא"ש והטור) לשון חייב משום מבשל, ואילו בדין זה כתבו לשונות והוי כמבשל, וגורם למהר בישולם, שכוונתם ודאי שכל האיסור הוא רק מדרבנן וכמ"ש לעיל. וכי כל הראשונים הנ"ל לא ידעו להביע עצמם ח"ו? וידוע שכל דברי הראשונים דבריהם מדוקדקים מאד, אלא על כרחך אתה חייב לומר שמתי שכתבו והוי כמבשל, וגורם למהר בישולם, כוונתם דס"ל שאסור מדרבנן ותו לא. ודבר זה ברור. וא"כ אין לתלות ברב מנוחת אהבה בוקי סריקי דפליג על ראשונים מכח גמרא, ועוד שמבואר להדיא במנוחת אהבה (שם) שרק הקשה על הראשונים (המאירי וסיעתו) מכח הגמ' ונשאר בצ"ע עליהם, וכל חילו בדין זה הוא מכח הדיוק בש"ע ותו לא, וח"ו לומר דפליג על ראשונים מכח גמרא ומכח זה לפסוק הלכה, (ועוד עיי' בשו"ת יביע אומר חלק ח' חאהע"ז סי' י"א אות ט' שהקשה על הרא"ה והרשב"ץ מכח גמרא לחזק דברי שו"ת הריב"ש

דס"ל הכי עיי"ש. הרי שדרך זאת כבר דרך בה ר' אבהו, וא"כ אמאי תמה רק על הגר"מ לוי (?) ושוב ראיתי במנוחת אהבה חלק המילואים שכתב באחד המכתבים בסימן כ"ו בזה הלשון "ועכ"פ אני לא סמכתי על הקושיא הלזו בלבד, שלכל קושיא יש תירוץ ובודאי שלא נעלמה סוגיא זו מרבנותינו המאירי ורע"ב, רק מותר להקשות עכ"פ ולחפש תירוץ. וכל סמיכתי היא על לשון הטור והש"ע שאינו משתמע לשתי פנים, וכמבואר במי מנוחות שם שסיימתי "ועכ"פ להלכה אין לנו אלא דעת מרן וכו' ונסתייעתי מהמג"א (סימן רנ"ד ס"ק ד') כיעו"ש". עכ"ל. ומזה מבואר בהדיא שהרב מנוחת אהבה לא התכוון לחלוק על הראשונים מכח גמרא "מפורשת" כמ"ש בעין יצחק, אלא הסתמך על הדיוק ממרן שהוא מוכרח כמ"ש לקמן (המכתב הנ"ל נכתב עוד לפני שהעירו עליו).

ואחר כותבי כל זאת אינה ה' לידי קובץ זיו התורה חלק ג' (הודפס בתוך ויען שמואל חלק י') שכתב בדין זה מר דודי ומאן ניהו הרה"ג חננאל הכהן שליט"א שהביא את דברי מורנו הגר"מ לוי זצ"ל שהזכרתי, וכתב וז"ל: הראת לדעת דמה שפסק רבנו הוא משום דעת מרן בלבד ולא מכח קושיא על המאירי כמו שכתבו שם, ואם כוונתם להתווכח עם ראיית רבנו מדברי מרן לא היה להם לייחס לרבנו שחלק על המאירי מגמרא וכן לא יעשה. עכ"ל. ובאמת בעין יצחק הביא דברים אלו ודחאם בשתי ידיים וז"ל אולם המעיין במנוח"א יראה שאכן דחה דברי המאירי מכח הגמרא הנ"ל וכתב שדבריו צ"ע ופסק דלא כוותיה וגם הדיוק שרצה לדייק מהטור והשלחן ערוך אינו דיוק כלל וכאשר ביארנו וכו' ובאמת שהיה על הכותב לקבל האמת ממי שאמרו ולא להתעקש לקיים דברי רבו בלא טעם ובלא דרך ארץ ולחשוב שתמיד הצדק עם דבריהם והרי אפילו גדולי תורה פעמים שחזרו בהם ולא התעקשו לקיים דבריהם וכך ראוי לנהוג שזו דרכה של תורה עכ"ל. וקשה לי היכא יוכל לדחות בפשיטות דברים אלו, הא בהדיא הביא הה"כ בזיו התורה מכתב מהרה"ג רבי משה הלוי (שהבאתי בפסקא הקודמת) וז"ל וכן ראיתי לרבנו בקונטרס תורת משה ח"ג סי' ד' הנדפס בסוף קובץ ויען שמואל ח"ו התשס"ג (וכעת נדפס במנוח"א חלק המילואים סי' כ"ו) שאחר שהאריך להוכיח כדבריו במנוחת אהבה סיים בזה"ל ועכ"פ אני לא סמכתי על הקושיא הלזו בלבד שלכל קושיא יש תירוץ ובודאי שלא נעלמה סוגיא זו מרבנותינו המאירי והרע"ב רק מותר להקשות עכ"פ ולחפש תירוץ וכל סמיכתי היא על לשון הטור ומרן הש"ע שלא משתמע לשני פנים עכ"ל. וא"כ איך דחה בעין יצחק דברי הה"כ בשתי ידיים אם הוא הביא שהרב מנוחת אהבה כותב במפורש

שעיקר ראייתו מן הדיוק במרן ולא בא לדחות דברי המאירי מגמרא מפורשת, אתמהה? (ושמא לא סיימה קמיה וברוך היודע).

ד] עו"כ בעין יצחק (שם) לדחות הראיה שהביא הרב מנוחת אהבה מלשון מרן הש"ע שכתב שתוספת זה "גורם" לה להתבשל. שכתב, ואנא דאמרי הנה אין זה ראיה לדחות דברי המאירי, דגורם שכתבו הטור והש"ע היינו שגורם לכך שנכשל במלאכת איסור וכמו בכל מלאכת מבשל דהויא בגרמא הוא הדין בזה. והוא פשוט עכ"ל. ודבריו נפלאו ממני דאם איתא כדבריו הול"ל ואיכא משום מבשל כמ"ש לגבי מגיס בסימן שי"ח (סעיף י"ח) וז"ל האלפס והקדירה שהעבירן מרותחין מעל גבי האור, אם לא נתבשל כ"צ אין מוציאין בכף מהם שנמצא מגיס ואיכא משום מבשל עכ"ל. ואם באמת כוונת מרן לבאר באיזו פעולה נכשל המכסה את הקדרה הול"ל ואיכא משום מבשל כמ"ש לגבי מגיס, דהא מכסה קדרה ומגיס פעולה אחת הן ששניהם מקרבים הבישול (כמ"ש איהו גופיה לדמות בין שניהם) ושניהם גורמים לתבשיל להתבשל יותר מהר אלא שכל אחד בדרך פעולה שונה, וא"כ אמאי מרן חילק בין מגיס למכסה קדירה, שבמגיס כתב הוה ליה מבשל ובמכסה קדרה כתב שגורם למהר בישולם, אלא האמת יורה דרכו שמגיס איסורו מדאורייתא לכך כתב לשון שמשמעותה דאורייתא ובמכסה קדירה שאיסורו רק מדרבנן כתב לשון שמשמעותה דרבנן, והסברא לחלק בין מגיס לכיסוי קדרה, כבר ביאר בטוב טעם ודעת במנוח"א שהבאתי לעיל. ומה שכתב מרן ואיכא משום מבשל ולא כתב וחייב משום מבשל, הא לא קשיא כיון דמרן נמשך אחר לשון הר"ן שהביא בב"י. ופשוט.

עו"כ בעין יצחק שכן מוכח מלשון הב"י שכתב על דברי הטור וכ"כ הסמ"ג דבתוספת כיסוי הוה ליה מבשל וכן כתוב בסמ"ק ובתרומה ע"כ והיינו בישול גמור. וע"כ ברור שכן כוונתו בש"ע הנ"ל, ואילו היה חייב מדרבנן, ודאי הול"ל לפרושי מלתא דאיכא נפק"מ בזה עכ"ל. ודבריו אינם מובנים, דמאי קושיא איכא מהא הא ידוע הדבר שאם מרן כותב וכ"כ וכ"כ כוונתו על עיקר הדין, ואפי' שיש בדבריו כמה תיבות שאינם מוסכמות במרן. ואפי' למטוניה אין ראיה כלל דהא הסמ"ק כתב "והוי כמבשל" וכוונתו דהוי מדרבנן, א"כ ממה שכתב הב"י בחדא מחתא את דברי הסמ"ק והסמ"ג והתרומה משמע דס"ל דאין ראיה מלשונות אלו אם האיסור הוי מדאורייתא או מדרבנן. ואדרבה ממ"ש בש"ע לשון גורם למהר הבישול ולא נקט לשונו של הסמ"ג מוכח להדיא דהסמ"ג לא הודיענו אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן ולכך נקט בש"ע לשון שמבואר ממנה אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן.

עו"כ בעין יצחק וז"ל: אלא דמגיס יש מקום לומר שהיא מתכונת הבישול ודמי למערב מים פושרין ברותחים שבכלי ראשון, וכן האוכל שאינו מבושל לגמרי מתערב עם האוכל המבושל, ומתבשל ביחד, והוא ממש מעשה בידים על ידי ההגסה, ולא דמי כ"כ לכיסוי קדרה. ומ"מ הדין דין אמת דכיסוי קדרה אף דהוי מעשה של גרמא, אפ"ה מיחייב משום מבשל. עכ"ל. (ומ"ש לחלק בין מגיס לכיסוי קדרה במהדורא קמא של ס' עין יצחק לא כתב החילוק הזה אף שהרב מנוחת אהבה כתבו להדיא) ויש להעיר על דבריו, דאם כדבריו מדוע הראשונים שהבאתי דבריהם לעיל כתבו בדין מגיס וחייב משום מבשל וכיו"ב ואילו לגבי כיסוי קדרה כתבו לשונות שבחלקם אין משמעות ובחלקם המשמעות שהאיסור מדרבנן וכיו"ב, הרי גם באיסור גרמא הדין שחייב משום מבשל, אלא האמת יורה דרכו שבכיסוי קדרה האיסור הוא רק מדרבנן.

וכן מ"ש בעמ' תקי"ח עמודה ב' בד"ה שוב ראיתי כבר כתב כל זה בעמוד תקט"ז בשינוי מלים.

ה) **וכעת** הראוני לרה"ג רבי דוד יוסף שליט"א בספרו הבהיר הלכה ברורה חלק אפיה ובישול שדן בנידון דידן והסיק דמכסה קדירה בשבת איסורו מדאורייתא. ואה"ר לענ"ד אין דבריו מוכרחים דהוא כתב שמ"ש מרן והראשונים לשון גורם אין הכוונה דס"ל שהאיסור הוא מדרבנן, אלא כוונתם שכיון שהתבשיל היה מתבשל גם ללא הכיסוי לכך נקטו לשון גורם וא"כ אין ראייה מלשון גורם שהאיסור הוא מדרבנן עכת"ד. ולענ"ד אכתי לא איפרק מחולשא דלפי דבריו מה יענה על מ"ש מרן לגבי מגיס ואיכא משום מבשל, ולכאורה גם מגיס הוא רק מקרב הבישול ומאי שנא מגיס מכיסוי קדרה שבמגיס כתב ואיכא משום מבשל ובכיסוי קדרה כתב וגורם למהר הבישול אלא ע"כ כמ"ש לעיל באות ד'.

עו"כ בהלכה ברורה שהראשונים שכתבו לשון כמבשל לכאורה משמע דהוי דרבנן, ומ"מ יש לומר שלשון כמבשל לאו דוקא, אלא היינו שקירוב הבישול הוא אופן נוסף מאופני הבישול. ואח"ז הביא דברי המאירי וסיעתו וכתב ע"ז ויש לנו להשוות דברי שאר הראשונים לדברי המאירי ואף שלא נקטו לשון חיוב מן התורה וכו' ואין לנו לעשות בחינם מחלוקת בין הראשונים כל עוד שאין ראייה ברורה שנחלקו הראשונים בזה עכת"ד. ולענ"ד הכא יש הכרח ברור לעשות מחלוקת בין הראשונים, כיון שהראשונים נקטו בשאר הל' שבת לשון חייב ואמאי שינו ועיין לעיל באות ב' מ"ש בזה ואכמ"ל.

[ההמשך יבוא בע"ה].